

kan komme til å endre legers tenking og praksis til pasientenes beste.

Edvin Schei

Seksjon for allmennmedisin
Det medisinske fakultet
Universitetet i Bergen

Litteratur

1. Strand R, Rørtveit G, Schei E. Complex systems and human complexity in medicine. *Complexus* 2005; 2: 2–6.

Praktisk og nyttig om revmatoid artritt

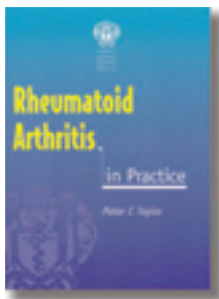
Taylor PC.

Rheumatoid arthritis in practice

114 s, tab, ill. London: RSM Press, 2006.

Pris GBP 19

ISBN 1-85315-670-1

Forfatteren ønsker med denne boken om revmatoid artritt å gi en oppdatert og omfattende oversikt over denne viktige inflammatoriske revmatiske sykdommen. Han retter seg først og fremst til allmenn-

leger, leger under utdanning og ansatte i legemiddelindustrien med oppgaver innen det revmatologiske fagfeltet. Boken kan være av interesse også for spesialister i revmatologi.

Det gis en systematisk oversikt over patogenetiske mekanismer, kliniske manifestasjoner, diagnostikk, prognostiske forhold og terapi. Språket er enkelt og forståelig. Det kunne med fordel vært flere bilder, illustrasjoner, tabeller og figurer.

Hovedvekten er lagt på moderne forståelse av patogenesen ved revmatoid artritt, særlig oppregulering av proinflammatoriske cytokiner. Det er videre lagt stor vekt på tidlig diagnose som gir muligheter for å påvirke inflammasjonen i leddene slik at skade på brusk og bein blir redusert til et minimum. Betydningen av tverrfaglig tilnærming til pasientene med revmatoid artritt er sterkt understreket, likeså nødvendigheten av god informasjon og kommunikasjon.

Det er ikke overraskende at moderne medikamentell behandling har fått en stor plass i boken. Aldri før har pasienter med revmatoid artritt hatt større muligheter for å få et godt behandlingsresultat. Tidlig innsatt antiinflammatorisk terapi, spesielt med metotreksat og biologiske legemidler som infliximab, etanercept, adalimumab og rituksimab, har revolusjonert behandlingen. Forfatteren påpeker at dette ikke skjer uten problemer, og betydningen av nøyaktig oppfølging av pasientene, oftest

i et samarbeid mellom fastlege og revmatolog, er presisert meget nøye.

Boken gir også en oversikt over fremtidige behandlingsmuligheter, basert på stadig økende kunnskap innen immunologi og immungenetik.

Det er grunn til å tro at boken vil bli nyttig for den leserkretsen forfatteren retter seg mot. Den har et hendig format som gjør den lettleselig, og innholdet står ikke tilbake for det man kan finne i større lærebøker i revmatologi.

Villy Johnsen

Revmatologisk avdeling
Sørlandet sykehus Kristiansand

Vaksiner – på godt og vondt

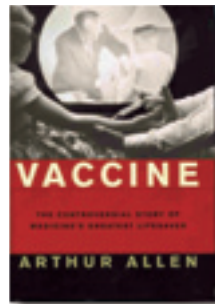
Allen A.

Vaccine

The controversial story of medicine's greatest lifesaver. 523 s, ill. London: Norton, 2007.

Pris GBP 18

ISBN 978-0-393-05911-3

Forfatteren sier i innledningen at hans interesse for vaksiner ble vakt på 1990-tallet, da han fikk høre at helcelle kikhostevaksine var blitt erstattet av en ny og sikrere vaksine. Betydde det at vaksiner ikke var sikre? Dette

pirret hans journalistiske instinkter og han begynte å grave.

Resultatet er blitt en tykk og detaljert vaksinehistorie. Her beskrives både selve vaksinene, deres utvikling og utprøving samt personene rundt dem. Boken begynner med variolisering mot kopper på 1700-tallet og går frem til vaksiner som er under utvikling i 2006. Forfatterens utgangspunkt er at vaksiner er nyttig og bra. Men samtidig avdekker han en rekke hendelser der kontrollen har vært for dårlig eller man av andre grunner har gått for fort frem og

vaksinert alt for mange før komplikasjoner og risikoer ble oppdaget. Frem til forbi midten av 1900-tallet er dette en viktig og høyst forståelig bakgrunn for vaksineskepsis og aktiv motstand.

Boken gir en grundig og interessant beskrivelse av amerikansk antivaksinebevegelse gjennom de siste 30 årene. Alle kjente beskyldninger om vaksineskader er med her. Det kan se ut til at de fleste frontfigurene selv har barn som i tidlig alder har fått «utforståelige» lidelser – krampetilstander, andre former for hjerneskader eller autisme, for å nevne noe. De har startet jakten på årsaken og endt opp med vaksinene. For svært mange knyttes det sammen med en generell tro på alternativt medisin, forståelig nok i en fortvilet situasjon der skolemedisinen har lite å bidra med. Det har ført til en sterk allianse mellom vaksinemotstand og homøopati eller andre former for naturmedisin.

Forfatteren beskriver først og fremst forholdene i USA. Bølgene har utvilsomt gått mye høyere der enn i europeiske land. Det skyldes delvis at mye av vaksineutviklingen, inkludert feilsalgene, har foregått der. Men så vel amerikansk vaksinepolitikk, med påbudt vaksinasjonsprogram og kamp om retten til å avstå, samt et helsevesen preget av rettsaker om feilbehandling og mulighet til store erstatninger, kan ha bidratt til at frontene er blitt ekstra harde. Et kort avsnitt roser konsekvensene av britisk vaksinepolitikk, med frivillig vaksiner, sterk vektlegging av behov før nye vaksiner introduseres og kartlegging av brukernes oppfatning og behov i forsøk på å imøtekomme dem.

Boken er først og fremst et stykke medisinsk historie. Men leger som har vaksiner som en viktig del av sitt arbeidsfelt og ønsker å forholde seg til så vel tilhengere som motstandere på en god måte, kan her finne bakgrunnsstoff som gir innsikt i og forståelse for hvorfor ting er blitt som de er blitt.

Hanne Nøkleby

Divisjon for smittevern
Nasjonalt folkehelseinstitutt